

Läkemedel och äldre

Hur många piller äter Linnéa?

2011-10-06

Upplägg

- Några siffror
- Öppna jämförelser
- Varför är det på detta viset?
- Kan vi göra något åt det?

Äldres läkemedelsanvändning

- En halv miljon svenskar är över 80 år – andelen äldre ökar.
- Patienter äldre än 80 år använder 5-6 läkemedel per person.
- 15-20% av patienterna i denna åldersgrupp har fler än 10 läkemedel.
- Läkemedelsförskrivningen till patienter över 75 år har fördubblats de senaste 20 åren.
- På särskilda boenden finner man i genomsnitt 10 preparat per person.
- Läkemedelsrelaterade problem kostar samhället ca 30 miljarder per år

Källa: SBU-rapport 2009, Äldres
läkemedelsanvändning

Några siffror

- 17,800 invånare över 75 år
- Ca 5,000 patienter med ApoDos
 - 40 % vanligare än riket
- Ca 2,500 boende i särskilda boende

Öppna jämförelser

- Socialstyrelsen och SKL har jämfört landstingen när det gäller vissa parametrar

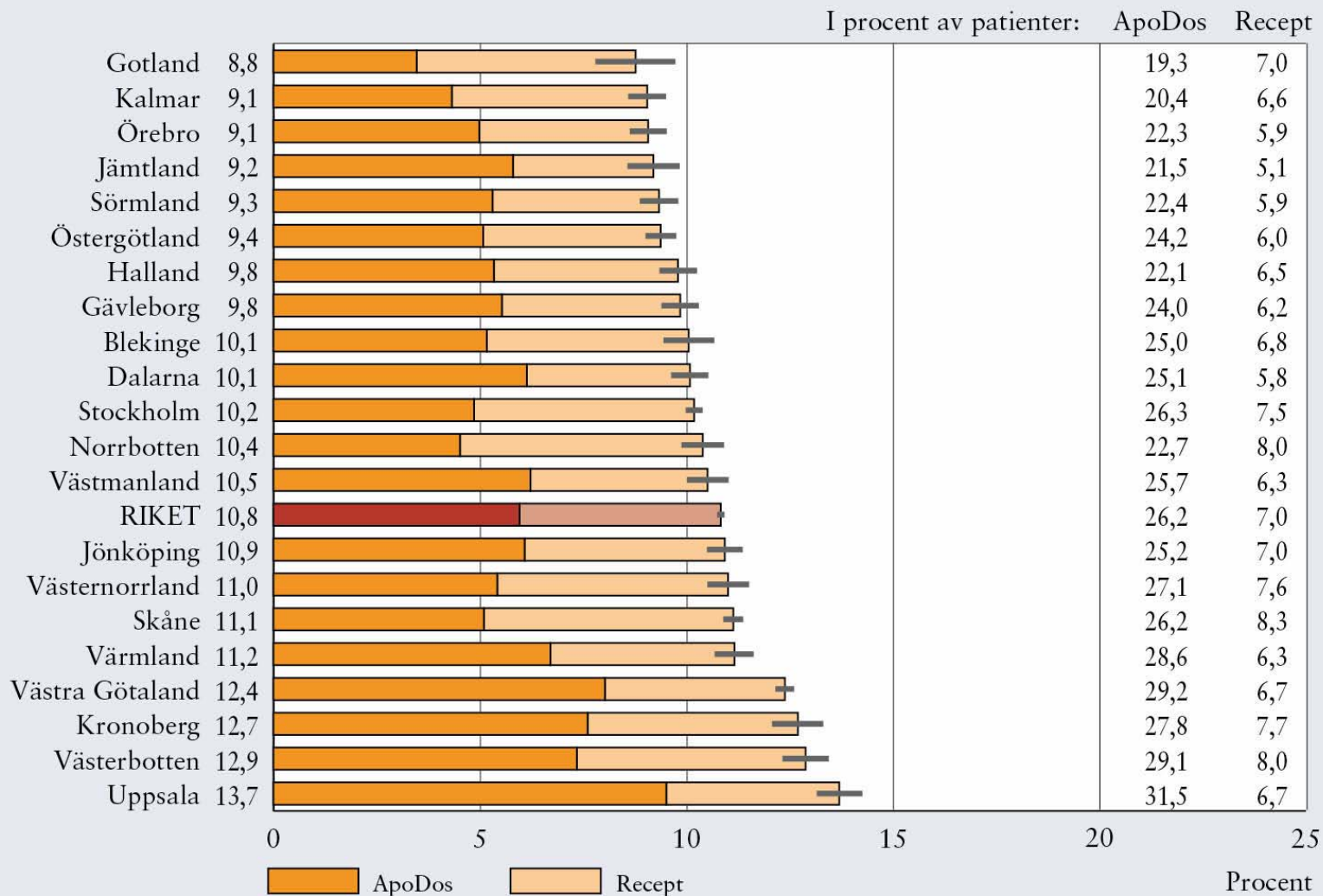

Diagram 124
Totalt

Andel i befolkningen med tio eller fler läkemedel,
31 december 2009. Avser personer 80 år och äldre.

Källa: Läkemedelsregistret, Socialstyrelsen

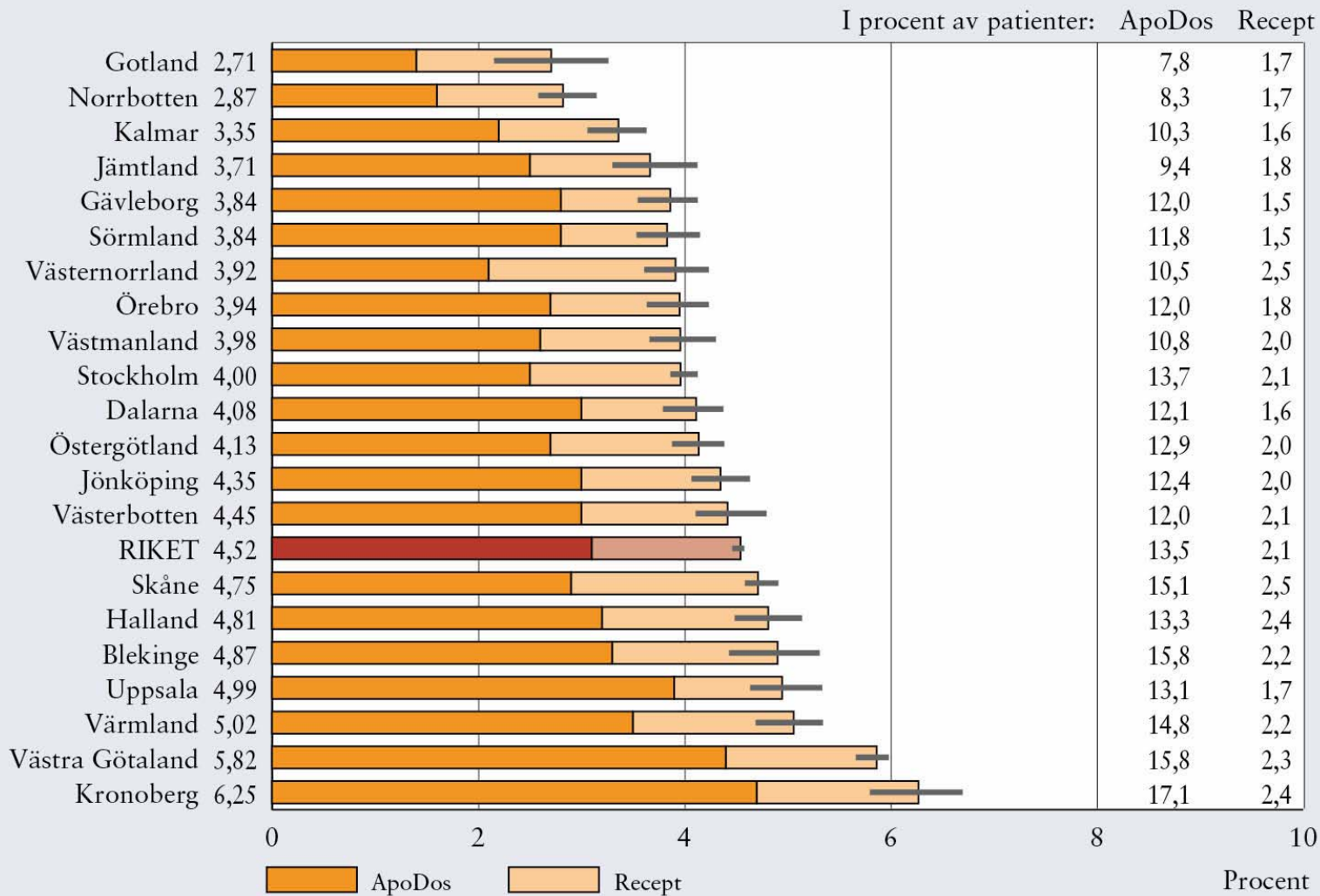

Diagram 97
Totalt

Andel med tre eller flera psykofarmaka bland personer 80 år och äldre, 31 december 2009.

Källa: Läkemedelsregistret, Socialstyrelsen

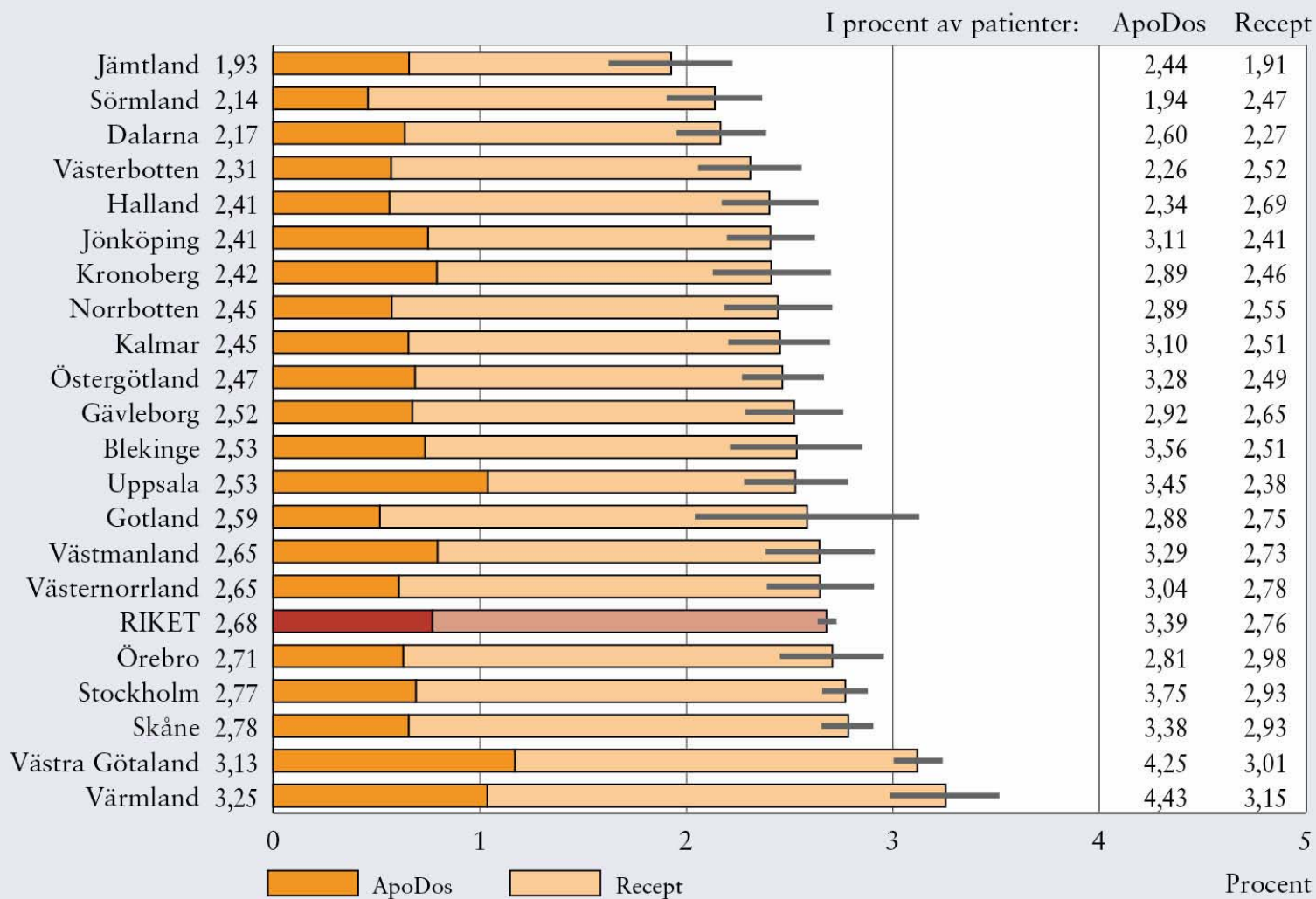

Diagram 123
Totalt

Andel i befolkningen med riskfyllda läkemedelskombinationer (D-interaktioner), 31 december 2009. Avser personer 80 år och äldre.

Källa: Läkemedelsregistret, Socialstyrelsen

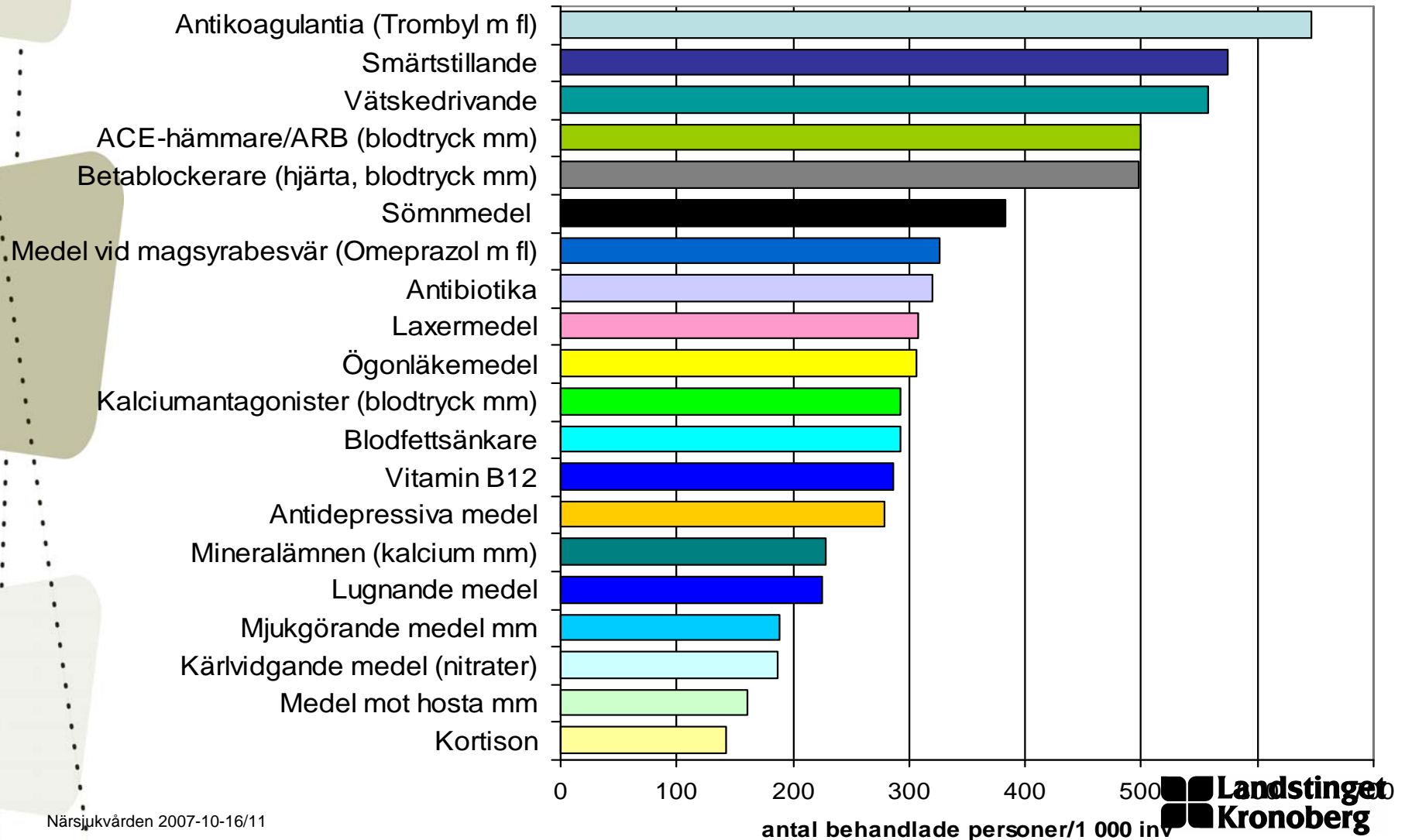
Äldres läkemedel – problem?

- Ju äldre vi blir desto större sjukdomsrisk
- Ju större sjukdomsrisk desto större nytta av läkemedel
- Ju äldre vi blir desto större risk för biverkningar
- Någonstans går brytpunkt mellan nytta och skada – men ingen vet var...

Hur mycket piller äter Linnéa?

20-i-topp läkemedel till 80+

år 2010, patienter/1 000 invånare, recept inkl dos, Kronoberg

Vad händer när Linnéa blir orolig?

- Undersköterska → Sjuksköterska → Läkare
 - Vad är det som utlöser oron?
 - Går det att göra något åt det?
 - Vad kan undersköterskan göra?
 - Vad kan sjuksköterskan göra?
 - Vad kan läkaren göra?

Vad händer sedan?

- Linnéa fick Sobril
- Svea blir orolig men istället misstänkts en urinvägsinfektion och Svea får Selexid
- Efter en vecka mår bägge bra. Svea är nu utan medicin men Linnéa får stå kvar på Sobril
- Varför är det så?

Vad är syftet med läkemedlet?

- Botande – ex antibiotika
- Livsnödvändigt – ex insulin vid diabetes typ 1
- Symtomlindrande – ex smärtbehandling, vätskedrivande
- Förebyggande – ex blodtrycksbehandling, trombylbehandling

Kan vi jobba på något annat sätt?

- Förebygga?
- Behandla med annat än läkemedel?
- Utvärdera bättre?
- Behandla kortare tid?

Hur gör vi när Linnéa inte kan sova?

- Kaffe på kvällen?
- Energibomb?
- Kafferep klockan ett på natten?
- Sömntablett?

När vi sätter in en sömntablett?

- Blev det bättre? Eller har vi ingen aning, men vi har gjort något?
- Kan vi utvärdera bättre?
- Formulär före och efter sömntablett?
 - När somnade Linnéa?
 - När vaknade hon?
 - Blev hon orolig?

Läkemedel till äldre

- Läkemedlens omsättning i kroppen förändras med åldern
- Känsligheten för läkemedel förändras med åldern
- Mindre marginaler än hos yngre t ex vid akut sjukdom

- Många läkemedel medför att de kan påverka varandra
- Många läkemedel + sämre minne gör det svårare att alltid göra rätt

- Utvärdera! Omvärdera!

Linnéa och Helmer

- Både Linnéa och Helmer använder Trombyl och har nu fått ont i magen
- Linnéa får Omeprazol men för Helmer sätter man ut Trombyl
- Varför blir det så?
- Och varför har Svea aldrig fått Trombyl?

Trombyl är läkarens fel!

- Många fick Trombyl på 90-talet
 - Som ren förebyggande medicin
 - Efter hjärtinfarkt eller kärlekskramp
 - Aktiva besvär eller ej?
 - Efter stroke
 - 50 personer måste behandlas i två år för att en person ska slippa en ny stroke

Vad kan vi göra åt det?

- Skulle man kunna titta efter hur många på ett boende som har Trombyl och varför?
- Skulle man kunna kolla hur många som har Omeprazol och varför?

Rekommendationer

- Uppsala har bra rekommendationer
- <http://www.lul.se/upload/7397/Terapirekom-mendation%20%20läkemedelsterapi%20hos%20äldre,%20nr%201%202011.pdf>

Läkemedel är inte lösningen på allt!

- Handledning, bemötande
- Förväntningar, utbildning
- Kost – Säröbomber, Pajalagröt, Trollmos
- Fysisk aktivitet efter förmåga
- Involvera patient / omvårdnadspersonal / anhöriga

Sov gott.

En liten bok för sömnlösa och andra som vill sova bättre

Landstinget
Kronoberg

Läkemedelskommittén

Säröbomber

Fruktdrink (1 portion)

- 1,3 dL mjölk (3%)
- 1-2 msk majsavallingspulver
- 1 dL bär eller frukt
- socker (ev)

Mixa. Späd ev. med mjölk.

Fildrink (1 portion)

- ½ dL gräddde
- ½ dL fil eller yoghurt
- 1 msk konc. juice/nekter

Smaka av med socker.

Milksshake (10 portioner)

- 4 dL standard eller mellanmjölk
- 3 dL mild naturell yoghurt
- 7 dL gräddglass
- 1 dL vispgräddde
- 2 dL sylt/mos

Sänglösare (10 portioner)

- 4 dL standard eller mellanmjölk
- 4 dL mild yoghurt (ev med smaka)
- 1 dL vispgräddde
- 1 dL rapsolja
- 1 dL socker eller till lagom sötningsmedel
- 1 dL bär (tillsätts sist, mixas)

Mixa de frysta bären, tillsätt smaka och mixa igen.

Näringsdryck (1 portion)

- 1 äggula
- ½ dL gräddde
- ½ dL fil eller yoghurt
- 3-4 msk konc. juice eller frysta bär
- socker/flosocker

Apelsin/ananasyck (10 portioner)

- 1 L mjölk (3%)
- 2 dL vispgräddde
- 5 msk strösocker
- 3 tsk vaniljsocker
- 2 dL ananas- eller apelsinjuice

Bananimilksshake (10 portioner)

- 4 dL standard eller mellanmjölk
- 6 dL gräddglass
- 8 msk vispgräddde
- 4 mogna bananer

Shake med juice (10 portioner)

- 4 dL standard eller mellanmjölk
- 4 dL filmjölk eller yoghurt
- 1 dL vispgräddde
- 1 dL rapsolja
- 2 dL koncentrerad juice, saft eller måltidsdryck
- ½ dL socker eller till lagom sötningsmedel

Kör allt utom juice och socker i mixer till jämn konsistens. Tillsätt juice och sötningsmedel. Sötningsmedel till lagom sötningsmedel.

Det är tänkt att användas istället för sömnmiddel hos patienter som sedan tidigare behandlas med dem, kom ihåg att trappa ut sömnmidlet. Annars kan sömnmidlet inte användas. Besök oss på www.fas.ut.nu. Om du vill få ett exemplar via läkemedelskommittén, kontakta oss på org@lkronoberg.se.

Källa: Läkemedelskommittén, Landstinget Halland

FaR

Landstinget
Kronoberg

Vad görs idag?

- Läkemedelsgenomgångar
- Linnéaprojekt
- Samordning för Linnéa
- Mobila team
- Mobil läkare

Medicinska kommittén

- Medicinsk grupp Äldre
- Representanter för
 - Hemsjukvård - MAS & ssk
 - Primärvård - dl
 - Länssjukvård - geriatrik, med ssk
 - Apotek - repr från ApoDosen